

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1902.

XXXI. évfolyam. 179. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — — 24 kor
Félévre — — — — 12
Negyedévre — — — — 6
Egy óra — — — — 2
— Egyes szám ára 8 fill.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, augusztus 6.

Az arany kor.

Buda pest, augusztus 5.

Nem frázis az, hogy az osztrák-magyar bank az általános forgalomba valóssággal „benyomja” az aranyat. Arany egy idő óta tényleg forgalomban van nálunk s ha nagyobb tömegeket ritkán látunk is együtt, azt mégis tapasztalhatjuk, hogy az arany már behatolt az utolsó kézbe s ritkasági értékét elvesztette. Nem teszük félre, hanem a legelső alkalommal tovább gurítják, mert a bankjegyet jobban kedvelik. Érthetetlen lenne ez a jelenség, ha néhány külső körülményben nem találna magyarázatot. A 10 koronás arany nem mutat sokat és habár a 10 koronás bankjegy sem tetszik ugy sokaknak, mint a bevont 5 forintos államjegy, mégis sikerrel versenyez az egyenlő értékű arany pénzzel. Még nagyobb mértékben áll ez a 20 koronás bankjegyről, melynek kiállítása köztetszéssel találkozott. Az aranyforgalomhoz nem vagyunk hozzá szokva s nem vagyunk rá berendezve. A kemény pénzek már ugyanis tulságosan megfeszítik figyelmünket. A 10 filléres nem különbözik feltűnően a 20 fillérestől. Ehhez járul még a felelem, hogy elnézésből váltópénz helyett adjuk ki az aranyat. Amde azért mégis hozzá kell szoknunk az aranyforgalomhoz, mert a 10 és 20 koronás bankjegyek forgalma tulajdonképpen csak ideiglenes.

Az aranyértékre és az aranyforgalomra vonatkozólag bekövetkezett változás igen figyelemreméltó. Midőn a kormánykörök két évtized előtt az értékreformmal kezdtek foglalkozni, sok és komoly aggodalom merült fel, hogy szinte elpusztíthatlan optimizmus kellett hozzá, hogy tántoríthatatlanul ragaszkodjanak a reformhoz. A fő kifogások abban csucosodtak ki, hogy nem leszünk képesek a szükséges aranytömegeket felhajtani és ha ez nagy erőmegfeszítéssel mégis sikerülne, nem leszünk képesek az aranyat megtartani, mert a

nép kivonja a forgalomból s elzárja, másrészt kiviszi a külföld. De sem az egyik, sem a másik nem következett be, hanem bekövetkezett az, amire senki sem gondolatott: a bank az arany további beözönlése ellen kezd védekezni. Ez az érthetetlen érthető lesz, ha a bank kimutatásait olvassuk. Julius 31-ével a bankjegyforgalom, mely a gabonakereskedés készülődései folytán 683 millió koronával emelkedett, 1484 millió koronát tett. Az érckészlet 1422 millió korona volt, tehát majdnem oly magas, mint a bankjegyforgalom. Miután a bankszerzésre alapított vállalat nem igen lehet a vezetőségnek kellemes, ha a jegyforgalom emelkedik anélkül, hogy belőle a legkisebb haszna lenne. Ugy a budapesti, mint a bécsi magánbankok foglalkoznak aranybehozattal és a legcsekélyebb különbözetet sem hagyják kihasználatlan, melyet a devizék árfolyama nyújt. Az élénk kivitel mellett, mely megindulni kezd, nagyobb mennyiségű arany újabb beözönlése nem valószínűtlen és miután ez egyenlő mértékben emelné a jegyforgalmat, ha az arany a bank pincéibe vándorol, érteni lehet, ha arról beszélnek, hogy a bank vezetősége oly eszközökön gondolkodik, melyekkel az aranyáramot elvezethetné. Azonban sokkal jobb véleményünk van a bankvezetőségről, hogy sem feltennők, hogy nincs tisztában az aranyözönlés jellegével és következményeivel. Pénzt s aranyat illetőleg is épp oly korlátolt valamely terület felvételre képessége, mint bármely más árut illetőleg. Mibelyt eltűnt a használat lehetősége, vagy más téren nagyobb lett, beáll a kivándorlás, hogy csak akkor térjen ismét vissza, ha megint jó felhasználás kínálkozik. Másrészt kivitelünk jövedelmének egy része ismét külföldre megy, mert a külföldön elhelyezett kötvényeink kamatait oda fizetjük. Olyan ez a mostani aranyözönlés, mint a tenger áradása és apadása. De hát az is volt a tulajdonképeni célja a valutarendezésnek, hogy helyreálljon a szerves összekötteté-

sünk a nagy piacokkal, hogy ne csak a saját pénzszükségletünkért forduljunk a külföldre, hanem a világ pénzszükségletének ellátása körül is legyen szerepünk, ha szerény is. Ennek lehetőségét nem szabad kicsinyes, a pillanat által sugalt aggályoskodással eljásztani. Nemcsak a közönségnek, a bank urainak is hozzá kell szokniok az aranyhoz, hogy valóssággá legyen s állandóan megmaradjon az aranykor.

—n—s.

A délvidéki kivándorlási kongresszus.

— augusztus 6.

Az augusztus 10-ikén Temesvárott tartandó délvidéki kivándorlási kongresszusra nagyban folyik a készülődés. Most kapta meg a rendezőbizottság Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszternek értesítését, melyben kijelenti, hogy a kongresszuson személyesen nem vehet részt és arra a belügyminiszterium képviseletében nem küld ki megbízottat, mert egyrészt az ország különböző vidékein tervezett részleges (országgrészi) kivándorlási kongresszusokat semmi irányban sem kívánja befolyásolni, sem pedig valamely kongresszuson a kormány képviseletét által teendő nyilatkozatokkal a többi kongresszusok szabad tanácskozását és a teendő javaslatok megvitatását eselleg korlátozni; másrészt, mert a részleges (országgrészi) kongresszusok eredményének megvitatására Pozsonyban szeptember 8—10. napjaira összehívott országos gazdakongresszuson fogja a kormányt képviselgetni s azon fogja esetleg az egyes javaslatokkal szemben a kormány álláspontját ismertetni. Egyébként biztosítja a kongresszust, hogy annak működését azon kiváló fontosságú fogva, melylyel a kivándorlás kérdése bír s éppen a mely miatt azt a legközelebbi jövőben törvényhozással szándékozik szabályoztatni. — a legnagyobb érdeklődéssel és figyelemmel kíséri, s pedig annál inkább, mert nem kételkedik abban, hogy a délvidéki kongresszuson — alapos és szakszerű tárgyalások alapján — teendő célszerű javaslatok is a kivándorlási ügynek helyes és célszerű szabályozásához nagy mértékben hozzá fognak járulni.

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter a kongresszusra képviseletében Micsch Endre miniszteri titkárt küldte ki, a hit utasított, hogy a kongresszus lefolyásáról és a hozott határozatokról hozza jelentést tegyen.

A „TORONTÁL” tárcája.

A lányom és a szerelmes levél.

A lányom, aki nem régen mult tiz esztendő, olykor-olykor, különösen pedig ebéd és vacsora idején, nem mindennapi kérdéseket intéz hozzám, rendszerint váratlanul. A multkor azt akarta megtudni, hogy Lóri, ha hazavinnék Papagájországba s ott a többi papagájt francia nyelvre tanítaná, hol venne olyan jegyzőkönyvet, amelybe azt írná be, hogy a papagájok hányasra feleltek? Azután azt a kérdést vetette föl, hogy tulajdonképpen milyen bátorsága van az ördögnek és volna-e mersze ahhoz, hogy az igazgató urat elvigye? A többek között egyszer azzal a kérdéssel fordult hozzám, hogy mennyivel kellene nekem több bort innom, hogy orrom olyan vörös legyen, mint az éjszakai gyorsvonat két nagy szeme.

Ami feleleteimet illeti, azok, azt hiszem, szintén meglepőek és nem mindennapiak, de bármilyenek is, a lányom kíváncsiságát kielégítik. Legalább abból, hogy a témát nem bolygatja, erre következtek. Különben egy-egy tárgynál nem igen időzik hosszasan s így meg-támadásom rendszerint rövid ideig tart.

Pár héttel ezelőtt, mikor a vacsoránál ültünk, hirtelen letette a kést is, meg a villát is és felém fordult:

— Apa — szólalt meg — mi a szerelmes levél?

Egész őszintén bevallhatom, hogy a szó szoros értelmében elképedtem, még pedig a feleségemmel együtt, aki a tenyerét akaratlanul

is összecsapta. Ahelyett, hogy szokásom szerint választam volna, rámeredtem és hosszasan néztem, miközben némi aggodalom is erőt vett rajtam, arra gondolván, hogy ej-haj, ez a leányzó igen korán kezd.

Mielőtt ezt a kérdést intézte volna hozzám, sokszor eszembe jutott már, hogy egyszer — persze, én nem fogom tudni mikor — az ő ideje is elérkezik s érezelemvilága nagy változáson megy át. Nem egyszer gondoltam arra, emlékezővén zsöngé ifjúságra, hogy a furfangok, a tettezések, az ámitások ideje be fog köszönteni és hogy ő is csak olyan lesz, mint amilyen az anyja, a nagyanyja, meg a világ minden leánya vol. egyszer, a kezdő virágzás idején. Szinte számítottam rá, hogy majdan naplójegyzetekre, levelekre bukkanunk, miként a szülők ilyenekre rábukanni szoktak; de mindig azt hittem, hogy ez az idő még igen messze van.

Amikor pedig ilyen gondolatok foglalkoztattak, arra határozottan elmagam, hogy a lányom ügyeit sohasem firtatom, nehogy valamelyik meg-gondolatlan megrovásom emlékébe vésődjék s így azzal tépelődjön, mint annak idején Bandi tette. Bandi ugyanis egyszer elém állt és arra kért feleletet, hogy mi a szerelmi kéjmámor. Akkor Bandit kegyetlenül elővettem és megraktam, ami kész bolondság volt, mert ahelyett, hogy a kérdésről megfeledekzett volna, hosszú ideig a szerelmi kéjmámor foglalkoztatta, mint olyan valami, amivel nagy fájdalmak járnak, réven a pipaszárnak. Erősen hiszem, hogy még ma sem felejtette el. Ámbátor igen valószínű, hogy véleménye meg-változott.

Emlékezővén hát Bandi esetére, röviden el-intéztem a kérdést:

— A szerelmes levél, lányom, egy igen nehéz fejezet a francia nyelvtanban a rendhagyó igék között. Ha akarod, elővehetjük a könyvet és mindjárt megtanulhatod.

A felelet határozottan kitűnő volt, mert a lányom tudni sem akart róla, hogy a kérdéssel bővebben foglalkozunk és szintén nyargalva kutatott más téma után, amely a francia nyelvtan előkeresését meggátolja.

Ettől az időtől kezdve gondosan eldugtam előle minden újságot és minden könyvet, habár igen jól tudtam, hogy az ilyen óvatosság merő ostobaság, mert nem áll hatalmamban és ha tehetném sem tenném, hogy az életet is a könyvszekrénybe zárjam. Elvégre azt, hogy mi a szerelem és mi a szerelmes levél, ugyanis megtanulja, amint mindenki megtanulja, aki él.

Bármiként is cselekedtem azonban, az az egy bizonyos, hogy néhány hónapig a lányom kérdései ismét a régi mederben mozogtak s a szerelmes levelet nem érintették. De egyszer azután mégis csak újból szóba került a dolog.

— Apa — szólalt meg a lányom — rózsaszínű papírosra muszáj írni a szerelmes levelet?

A kérdés most már nem lepett meg, mert arra, hogy ehhez hasonló kérdezősködés történik, félig-meddig el is készültem, megnyugvást találva abban, hogy amíg tölem kér felvilágosítást, addig semmi baj sincs. Az igazi baj csak akkor kezdődik, ha hallgat.

— Hát ki mondja, hogy rózsaszínű papírosra kell írni? — kérdeztem tőle abban a reményben, hogy egyet-mást mégis csak megtudok.

— Nem mondta senki, csak én gondoltam.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 10 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 15 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

Augusztus 10—20. Helyi iparkiallítás.
16. Torontálvármegye közg. bizottságának ülése
20. A „Harmónia” férfialkór hangversenye a kaszinóban.

— **Városi tanácsülés.** A városi tanács ma délután 4 órakor dr. Grandjean József polgármester elnöklésével ülést tartott, melyről lapunk holnapi számában közlünk részletes tudósítást.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Miksa a Joachim butyni pénzügyi fővigyázót a nagybecskereki pénzügyigazgatósághoz állami végrehajtóvá ideiglenes minőségben kinevezte.

— **Ügyészségi megbízás.** Az igazságügyminiszter Vogel Dezső nagykikindai járási szolgabíró, tiszteletbeli főszolgabíró a nagykikindai kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottá rendelte ki.

— **Főúri esküvő.** Fényes esküvő volt tegnap Budapesten az Eskü-téri templomban. Báró Tallián Dénes külügyminiszteri tanácsos esküdött örök hűséget özvegy Rakovszky Istvánné, született Majthényi Ilona csillagkeresztes hölgy leányának, Rakovszky Máriának. A fényesen ki-
világított és délszaki növényekkel díszített templomba Tallián Béla képviselőházi alelnök mint bokréta násznagy vezette be a násznépet, a melynek sorában ott voltak: Lütke-Eberhardt gróf és Majthényi Béla báró, mint tanúk. Nyoszolyó lányok voltak: Dittó Augusztina, Kosztolányi Ilona, Latinovics Ilona, báró Majthényi Elza; vőfélyek voltak: Rakovszky György osztr. tanácsos, Rakovszky Jenő honvédszázados, báró Majthényi József és Latinovics Endre. Az esketést Kirner Károly apátplébános végezte. Esküvő után a násznép a Hungaria szállóba vonult lakomára. A házaspár este somogy megyei birtokára utazott.

— **Az ipartestület és a kiállítás.** Az ipartestület tegnap este Laube Péter elnöklésével ülést tartott, melyen az ipartestületi jegyzőt és az ipartestületi betegsegítő pénztárnokot kiküldötték az iparkiallítás munkálatokhoz segítségül. Ennek következtében az ipartestület hivatalos órái augusztus 25-ig reggel 8—10-ig lesznek.

— **Uj rajztanító.** A kassai ipari szakiskolánál iparostanonc-iskolai rajztanító számára rendezett hét heti tanfolyam tegnapelőtt ért véget. A tanfolyamon részt vett Fröhlich Pál nagybecskereki állami tanító is, ki a minisztérium által kiküldött vizsgáló-bizottság előtt kitűnő sikerrel tette le az ipariskolai rajztanításra képesítő vizsgát.

— **Bucsujárók visszatérése.** Ma délelőtt érkezett vissza az a néhány száz főből álló bucsujáró csoport, amely az Ujvidék közelében fekvő Tekián végezte áhitatgyakorlatait. A bucsusokat

az aradáci határban hozzátartozóik várták, akikkel együtt harangzugás közben a róm. kath. plébánia templomba vonultak, ahol a pap rájuk adott áldása után szétoszlottak.

— **Az Eötvös-utcai iskola átalakítása.** Az Eötvös-utcai iskolában az államosításból kifolyólag többrendbeli átalakításra van szükség. Az átalakítások ügyében a városi építő bizottság holnap reggel 9 órakor a városházán ülést fog tartani.

— **A Lenau-ünnep.** Az augusztus 13-iki esztáji Lenau-ünnep iránt egyre nagyobb az érdeklődés. Már eddig az igen sokan jelentették be részvételüket s a jelentkezők száma még előre láthatólag növekedni fog. Az érdeklődést és Lenau emléke iránti kegyeletet legjobban tanúsítja a Budapesti Hírlap gyűjtése a Lenau-szoborra. A Budapesti Hírlap alig két-három hónap alatt 2553 kor. 87 fillért gyűjtött, amivel persze még nincs lezárva a gyűjtés s bizonyos, hogy összegyűl annyi pénz, amiből méltó szobrot emelhetünk Lenau Miklósnak. Lenau emléket különben a külföldön is megünneplik. Így a bécsi írők augusztus 13-ikán ünnepiesen megkoszorúzzák Lenau sírját, Heidelbergben pedig emléktáblát helyeznek el arra a házra, a melyben Lenau 1831. novemberétől 1832. márciusáig lakott, mint a heidelbergi egyetem hallgatója.

— **Az ipartestületi békeltető bizottság** tegnap délután hat órakor Mattanovics György városi jegyző, iparhatósági biztos elnöklésével ülést tartott, melyen több peres ügyet intézett el.

— **A nagybecskereki „Kék-kereszt”-egylet.** A m. kir. belügyminiszterium a „Kék-kereszt magyarországi mértékletességi egylet” nagybecskereki helyi egyletének alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

— **A vasutasok mulatsága.** Az augusztus hó 2-án a m. kir. nagybecskereki műhelyének alkalmazottai által rendezett és kiválóan jól sikerült jótékony célú nyári estélyen a következő felülfizetések történtek: Gróf Bethlen Miklós főispán, Bogesich Hermann m. kir. műhely-főnök 10—10 korona, Szelhoffer Károly m. kir. főmérnök (Temesvár), Sárfy Sándor m. kir. fűtőház-főnök 6—6 kor., dr. Nónay Pál orvos, 5 kor., Winkler Ferenc, Vogl József m. kir. osztálymérnök 4—4 korona, Klein János vendéglős 3 kor. 60 fillér, Végh János 3 kor., Beck Béla m. kir. szertárfőnök, Heiduschka Alfréd m. kir. mérnök (Temesvár), Walezer N. vendéglős, Raincz Dezső m. kir. ellenőr, Gerold Jakab, dr. Fialowski Béla orvos, Kruntorad Ede főmérnök 2—2 korona, Kohn Tóbiás 1 kor., Heinrich N. 40 fillér, Straky N. 20 fillér. Összesen 67 kor. 20 fillér. A tisztia jövedelmet télen a szegény műhelymunkások gyermekeinek felruházására fogják fordítani.

— **Nagybecskerek egészsége júliusban.** Dr. Weiterschan József városi főorvos most terjesztette be a tanácsnak Nagybecskerek július havi egészségügyi viszonyairól szóló jelentését. A jelentés statisztikai adatai szerint Nagybecskereken július havában 75-en születtek és 66-an

Br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter Gastein fürdőből a következő meleg hangu sorokat intézte a kongresszus rendező bizottságához:

A nekem megküldött felhívásból és tervezetből hazafias örömmel értesültem, hogy az ország déli részeiben is rohamosan növekvő kivándorlás kérdésének megvitására és az orvoslási módok megállapíthatása végett Temesvárot ez évi augusztus 10. és 11. napjain kongresszus fog tartatni.

Teljesen átérzve ezen államunk és társadalmunk minden rétegét érintő kérdés fontosságát s az aggasztó mérvű kivándorlási mozgalom indító okaival szemben mindinkább kívánatosnak mutatkozó céltudatos és tervszerű intézkedések szükségességét, részemről teljes készséggel óhajtanék hozzájárulni a tisztelt rendező-bizottság és a szóban forgó kongresszus munkásságához.

Legnagyobb sajnálatomra, egészségi állapotom nem engedi meg, hogy itteni fürdőzésemet megszakítva, személyesen részt vehessek a kongresszus tanácskozásában.

Midőn azonban őszinte készséggel jelentem be, hogy a kongresszus rendes tagjai közé belépni kívánok, egyúttal azon reményben, hogy az itt időző honfitársaim között is fogok tagokat gyűjthetni — egyidejűleg 40 koronát van szerencsém a tisztelt kongresszusi irodának megküldeni és kérem a t. rendező-bizottságot, hogy a megfelelő tagsági igazolványokat hozzám eljuttatni sziveskedjék.

A kongresszus működésének a legteljesebb sikert kívánva, hazafias üdvözlettel maradok a tekintetes rendező-bizottság kész szolgája br. Fejérváry Géza.

Az iparkiallítás.

(Saját tudósítónktól.)

Nagybecskerek, augusztus 5.

Az augusztus 10-ikén megnyíló iparkiallítás előkészületei már a befejezéshez közelednek. A rendező-bizottság serényen munkálkodik az elrendezés és a kiállítási helyiségek díszítése körül.

A termék feldíszítésében különösen díszesre buzgalmat fejtenek ki Szóllóssy Károlyné és Veréb Istvánné urhölgyek, kik nemcsak virágfüzereket gyűjtenek ismerőseik körében, hanem ezen füzerekkkel fel is díszítik az egyes termeket.

A műipari régiségek beszállítását tegnap megkezdtek. E csoport vezetőjévé Jeszenszky Nándor evangélikus lelkész nyerte meg a rendező-bizottság.

Sajnálattal kell hírt adnunk arról, hogy a magyar államvasutak a kiállítás látogatói számára kedvezményes vasuti jegyeket nem ad.

A kedvezményt megtagadó válasz teljes szövegében következő:

118859/A. I. 1902. sz. A nagybecskereki helyi iparkiallítás-bizottság t. elnökségének Nagybecskereken. A kiállítás látogatói részére utazási kedvezmény engedélyezése iránt folyó évi július hó 21-én 32. sz. a. kelt becses iratára értesítjük, hogy kérelmét a fennálló szabályok értelmében nem teljesíthetjük. Budapest, 1902. augusztus 2.

— Mi az ördög? Hát miért gondolkozol te erről?

Ahelyett, hogy a részletekbe bocsátkozott volna, hirtelen fölugrott, a zongorához ment és feladatát kezdte tanulni, mint minden olyan esetben, amelyben bizonyos magyarázatok nem voltak nyére. Ilyenkor inkább tanult, mint felelt.

E jelenet után a szerelmes levelek dolgában megint szünet következett, ám ez nem sokáig tartott, noha azt szerettem volna, hogy évekig tartson. A lányom ugyanis egy este hosszasan rám nézett és szemrehányással illetett.

— Apa — szót hoztam — te engem a multkor elámitottál.

— En? Már mint én? És mivel?

— Azt mondtad, hogy a szerelmes levél igen nehéz feladat a francia nyelvtanban és hogy a rendhagyó igéknél tanulják. Ugy-e, ezt mondtad?

Az első perében arra gondoltam, hogy letagadom és ráadásul számtani feladatokat intézek hozzá, hogy a tárgyról a figyelmét eltereljem. De azután megdöntöttem a dolgot s úgy okoskodtam, hogy biz én nem tanítom hazudni a lányomat. Így hát őszinte vallomást tettem.

— Persze, hogy azt mondtam.
— Engedj meg, apa, de attól félek, hogy nem egészen jól mondtad.

— Elvégre nem lehetetlen, mert én sem tudok mindent. Miután pedig úgy látszik, hogy tévedtem, hát talán szíves lesz megmagyarázni, hogy mi az a szerelmes levél?

E rövid párbeszéd alatt a feleségem idegesen kezdett mozogni, aminek következtében a lányom böles óvatossággal hátrább tolta a székét,

gondolom azért is, hogy anyjának kezeügyében ne legyen s így ama csapások egyikét, amelyek emberi kézből erednek, kellően elkerülje. Mikor pedig elég biztonságban érezte magát, a felelet-hez fogott.

— A szerelmes levél olyan levél, amelyet a lányok a fiukhoz írnak, amelyben égi boldogságot esedeznek s amelyet így végeznek: „Képpel alszom el, képpel ébredek.”

A feleségem, talán a régi emlékek hatása alatt, nagyot sóhajtott, én pedig úgy kezdtem vélekedni, hogy a kisasszony a körülményekhez képest elég jól van informálva, ha mindjárt a régi iskola alapján is, na mert hát a „képpel alszom el, képpel ébredek”-et a nagypapánk és nagyanyáink hangoztatták az ilyen levelekben.

— Bravó! — kiáltottam azután kissé rekedtes hangon. — És más nincs benne?

— De van. A leány, aki egy fiuhoz szerelmes levelet ír, légyottért is esedezik, mert ha légyottot nem kap, akkor szíve fájdalommal együtt a kék Duna hullámai közé temetkezik.

— Nagyszerű! Erről még sohasem hallottam. Igazán érdekes!

— Engem is igen érdekelt, ámbar azt, hogy mi a légyott, nem tudom. Tudod te, apa?

— Gyermekekomban emlékeztem, hogy ettem, de most már nem emlékszem, hogy mint csinálják.

— Zsirban sütik, mint a palacsintát — szólalt meg a feleségem, aki a lányomhoz megint közelebb igyekezett férközni, valószínűleg azért, hogy a különös meglepetések számát szaporítsa.

Hogy pedig a társalgásban idáig értünk,

kissé komolyabb hangba csaptam át s a leányomtól ezt kérdeztem:

— De hát, kicsikém, honnan tudod te mindezeket?

— Honnan? Az iskolából.

— Micsoda? Az iskolából? Hát ott a lányok ilyen dolgokról beszélnek.

— Ugyan, apa, mit gondolsz. A lányok nem szóltak semmit. A tanár ur beszélt.

A válasza bizonyos mohósággal vártakoztam s így előre hajoltam, aminek az volt a következménye, hogy a felelet után a székben hátrádóltam s ha nem csalódom, igen álmélkodó képet vágtam, még pedig a feleségemmel együtt, aki a meglepetésszerűségről egyszerre lemondott, mert hát az asztalon nagy óvatosan előretolt tenyerét hirtelen visszarántotta, közben Jézus Máriáról emlékezve meg.

Némi kis szünet után, hogy magamhoz tértem, a részletek után tudakozódtam, amelyek a lányomat végleg rehabilitálták s amelyek a következőkben foglalhatók össze.

Az egyik leány, aki már harmadszor ismételte az iskolát s aki legalább is négy esztendővel volt öregebb a többinél, a padok között egy levelet vesztett el. Ezt a levelet az egyik növendék megtalálta s a tanár urnak nyújtotta át. A professzor ur, hogy a levelet átolvasta, rendkívül fölbosszankodott s arra határozta el magát, hogy a szerelmes levelet író szerelmes leányt a paedagógia szabályai szerint megleckézteti, még pedig az egész iskola előtt. Kihívta hát a padból és maga elé állította. Akkor azután illetően módon kezdett beszélni hozzá:

— Ugy? Tehát leveleket írunk? Ahelyett,

meghaltak, tehát a születések csak 9-el mulják fölül a halálozásokat. A jelentés konstatálja, hogy július havában az egészségügyi viszonyok jóval kedvezőlenebbek voltak, mint az előző június hónapban. Ennek az oka főleg a nagy gyermekhalandóság volt. Július havában ugyanis 66 halálesetből 38 hét éven aluli kis gyermek volt. És ezt a gyermekhalandóságot nem ragályos betegségek idézték elő, hanem különféle gyomorhajok, hivatalosan szólva: „az emésztési szervek megbetegedése”. Hevenyragályos betegségek egyébként sem igen pusztítottak. Júliusban megvizsgáltak 81 trachomaganus beteget, akik közül 8-at találtak trachomásnak, Rendőrorvosilag 13 embert vizsgáltak meg s ezek közül 8-at mint ragályos bajban szenvedőket a kórházba utasítottak. Heveny, üdült ragályos betegség lefolyása után ház- és lakástisztítással egybekötött öt gőz- és öt formalin-fertőtlenítést végeztek. Az élelmiszerek piacán tartott vizsgálatok alkalmával három ízben találtak nagyobb mennyiségű élelmiszert. Az elarusítókat mindannyiszor szigorúan megbüntették.

Elmebetegek szállítása. A belügyminiszter az összes megyei és városi törvényhatóságokhoz körrendeletet intézett az elmebetegeknek az állami elmeegógyintézetekbe való szállítása ügyében. A miniszter fölemlíti, hogy az elmebetegeknek az állami gyógyintézetekbe való beszállítása körül újabb időben megint gyakran előfordul, hogy az elsőfoku egészségügyi hatóságok vezetői elmebetegeket minden előleges tudakozódás nélkül egyszerűen felszállítanak a fővárosba valamelyik állami elmeegógyintézetbe. Sőt az is előfordul, hogy az ily betegek kórállapotáról szóló kórrajzokat és a felvétel indoklására való orvosi bizonyítványokat az illető hatóságok nem bíráltatják meg gondosan, esetleg föltöltés hatásaiknak erre hivatott szakközegei által, minek folytán gyakran megéssik, hogy amíg valamely nagy mértékben közveszélyes betegnek az elhelyezési engedély megnyerésére a helyes orvosi bizonyítvány megszerzéséig várnia kell vagy míg ily betegről a felvételt meg is kell tagadni, addig talán kevésbé közveszélyesek szállíthatnak rövid úton az intézetbe és mert bizonyítványaik szabályszerűek, akadály nélkül fel is vétetnek. Gyakran a beteg kísérőinek nines is annyi pénzük, hogy a beteget a felvétel megtagadása esetén vissza vagy más helyre szállíthassák. Ezen visszas helyzet most, amidőn az állami intézetek állandóan annyira tul vannak tömve, hogy kénytelen a miniszter a felvételre jelentkezők közül a súlyosabb bajban szenvedőknak adni előnyt, meg nem tűrhető: miért is nyomtatékosan és újra felhívja a törvényhatóságokat, hogy az elmebetegek elhelyezése tárgyában kiadott 1895. évi 102463. és 1899. évi 31708 számú itteni körrendeletekben foglalt eljárási szabályok és utasítások pontos megtartására utasítsa az illetékes hatóságokat és ezek szakközegeit, a mulasztók ellen pedig a törvény teljes szigorával járjon el. — Dr. Dellimanics Lajos alispán most a miniszter rendeletét megküldötte a megyei hatóságoknak azzal a fölhívással, hogy a jövőben szigorúan a rendelet értelmében járjanak el.

hogy a földadatokat igyekeznék megcsinálni. Szerelmes levelet fabrikálunk? Szerelmes levelet írsz rózsaszín papíron? Valóságos szerelmes-levelet? Hát nines neked más dolog, mint szerelmes levelet írni egy fiúnak, akihez semmi közöd s aki épen úgy szekundásan uszik, mint te uszol? Hallatlan! Hihetetlen! Ki hitte volna, hogy egy fiuhoz firkálsz szerelmes levelet és abban égi boldogságot esedezel. Te, te haszontalan! Hát azt kell írnod ahhoz a kamaszhoz, hogy: „Képeddel alszom el, képeddel ébredek”? És mindezek után még légyottot is mersz kérni. Légyottot? Hát te kérsz légyottot és azzal fenyegetődzöl, hogy ha légyottot, — ha, ha, ha, légyottot — nem kapsz, akkor szived fájdalommal együtt a kék Duna hullámai közé temetkezel. No, hát majd adok én neked szerelmes levelet is, égi boldogságot is, légyottot is, meg kék Dunát is, meg olyan kamaszt is, akinek képével alszol el és képével ébredezel. Más a helyedre!

... Ami pedig a lányomat illeti, aki a tanár ur leckéztető szavait a többi növendékkel együtt igen nagy figyelemmel hallgatta végig, annak másnap a feleségem káposztás palaesintát csinált, tulságosan megborsózza és megpárikázva, úgy, hogy megenni nem lehetett. Mikor pedig ezt a káposztás palaesintát elébe tállták, azt mondtam neki:

Ime a légyott, mit gyermekkoromban ettem. A hölgyike mohón kapott utána, de bizony egy falat sem ment le a torkán s ama nézetének adott kifejezést, hogy a világon az a legnagyobb bolondság, ha egy leány egy fiutól légyottot kér és ha ezért még meg is szégyenítik az egész osztály előtt. X

Megégett vak asszony. Bogsan Zsivánka 55 éves vak asszony ma egyedül maradt otthon. A leánya elment hazuról az ura elé, aki a bucsusokkal ma érkezett haza. Távozása előtt megrakta a tüzet a tüzhelyen s föltette az ebédet, hogy mire hazajön az urával, az étel meleg legyen. A vak asszony gondoskodni akarván a tüzről, fát tett rá, de eközben a láng ruhájába kapott. Néhány perc alatt a szegény asszony lángokban állt s mire kiáltásaira a szomszédok segítségére siettek, már annyira összeégett, hogy alig volt benne élet. Eszméletlenül vitték a József-kórházba, ahol most élet és halál között fekszik.

A szabadkai zavarok. Budapesti távirat alapján közölt szabadkai visszaélésekre vonatkozólag felhivatalosan a következőket jelentik: Számos panaszra, mely a belügyminiszteriumhoz érkezett, Buth Károly belügyminiszteriumi osztálytanácsos megvizsgálta Szabadka sz. kir. város közigazgatási és háztartási ügyvitelét. Buth Károly osztálytanácsos 1901. évi december 17-ikén kezdte meg és 1902. évi február 28-án fejezte be a hivatalos vizsgálatot. Ennek eredménye alapján, a Szabadka sz. kir. város közigazgatási és háztartási ügyviteléről észlelt nagymértű hiányok és szabálytalanságok miatt Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, 1902. évi május 28-án kelt s Szabadka város közönségéhez, valamint a közigazgatási bizottsághoz intézett 45.609/1902. sz. a. rendeletével elrendelte a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot Mamusics Lázár polgármester, Tillmann Zoltán főszámvevő, Prokésch Mihály ellen, a kiket a törvény szerint nyomban állásuktól is felfüggesztettek; továbbá fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot indítottak számos városi tisztviselő ellen, többnyire a vagyoni felelősség iránt is folyik az eljárás. A belügyminiszteri leirat 130 pontban foglalta össze a közigazgatási bizottsághoz, mint fegyelmi hatósághoz intézett leiratában ezen szabadkai városi tisztviselőket terhelő szabálytalanságokat. A fegyelmi eljárást megelőző ezen vizsgálat folyamatban van és nem tudni még, hogy mikor érhet véget. A szabadkai polgármester ellenfelei, valószínűleg taktikából, mos „Ujabb bünkrónika” cím alatt lenyomatták és néhány fillérért árulják a belügyminiszternek ezt a kétrétdeli leiratát, valamint a táblázatos összeállítást, melyben a 138 pontban összefoglalt pénztári hiányok és mindenféle szabálytalanságok esetei vannak feltüntetve. A most folyó vizsgálatnak és fegyelmi eljárásnak lesz feladata, hogy a hibákat megállapítsa és a vétkes tisztviselőket fegyelmi alá vonja. Itt egyuttal fölemlítjük Mamusics Lázár szabadkai polgármester nyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy a szabadkai zavarokról szóló hírek valótlanoságot tartalmaznak, az 1.800.000 korona eltűnéséről szóló hír legteijesebb rágalom, a pénztár minden tekintetben a legnagyobb rendben van, a város pénztárából egy krajcár sem hiányzik és semmiféle sikkasztás nem történt.

Pénzhamisítók a Délvidéken. Csaknem naponta letartóztat a csendőrség egy-két pénzhamisítót, kik sikerült és kevésbé sikerült hamis pénzekkel csapják be a világot. Ujabbban különösen a szerbiai pénzzenek felé irányult a pénzhamisítók figyelme és utóbbi időben különösen a hamis szerb dinárok szaporodtak el a Délvidéken. A csendőrség egész apparátusát mozgósította a pénzhamisítók kézrekerítése érdekében.

A Horgony-Pain-Expeller igaz népszerű házi-szerré lett, mely számos családban már több mint 32 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuszál stb-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsolések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő, sőt járványkórna, minő: a kolera és hányóhas-folyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsolése mindig igen hasznosnak bizonyult.

TÁVIRATOK.

Harnoncourt gróf és Wahrmann párbaja.

Budapest, augusztus 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma délután két óraker a lovassági laktanyában pisztolypárbaj volt Harnoncourt Felix gr. és Wahrmann Ernő között. Harnoncourt segédei dr. Dellimanics Lajos torontáli alispán és dr. Papp Géza orsz. képviselő, Wahrmann-é pedig dr. Andreánszky Jenő és Melczer István voltak. A felek között kétszeri golyóváltás volt, de sebesülés nem történt. A felek nem bekültek ki.

Párisban elhunyt magyar író.

Budapest, augusztus 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból táviratozzák: Borostyáni Nándor ismert magyar író

és ujságíró ma meghalt. Borostyáni Nándor 1848-ban született Szegeden s 1869. óta működött a hirlapírói pályán. Ugyis mint író kiváló működést fejtett ki s irodalmi dolgozatainak száma légió.

Csávossy Béla utazása.

Budapest, augusztus 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Csávossy Béla, a képviselőház háznyaga holnap Gasteinbe utazik, ahonnet szombaton háromheti tartózkodásra Rimignibe, Olaszországba utazik.

A körmenői botrány.

Budapest, augusztus 6. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szombathelyről jelentik, hogy a leányesabitó Mocsári Ignác tanító felebbezését a vizsgálati fogság ellen, a törvényszék vádtanácsa elutasította. A vizsgálat során már minden beigazolódtott. Jellemző, hogy az az ügyvéd, akit Mocsári védőjéül megnevezett, a megbízást visszautasította. Most az ügyvédi kamara hivatalból rendel ki számára védőt.

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 6. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az élénk forgalomra az árak ismét emelkedtek. Kötés történt 24 ezer mm. tengerire. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza októberre	6.66—6.68
„ áprilisra	7.01—7.02
Rozs októberre	5.74—5.75
„ áprilisra	6.03—6.05
Tengeri augusztusra	4.89—4.90
„ májusra (1903.)	5.17—5.18
Zab	5.34—5.35
Zab (áprilisra)	5.58—5.59
Repce	10.35—10.45

Felelős szerkesztőnk távollétében a szerkesztésért felelős: Somfai János.

HIRDETÉSEK.

Román-Petre község előjárósága.

3911. sz. 1902.

656—1.1

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Román-Petre község határában folyó évi július hó 13-án 1 drb 100 korona értékű 3 éves, pej szőrű, középtermetű, bélyeg és jegytelen kanca ló felfogatott.

A tulajdonos folyó évi augusztus hó 14-ig alulirt községi előjárónál jelentkezhetik s tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat, mint gazdátlan jószág, nyilvános árverésen el fog adatni f. évi augusztus hó 14-én d. e. 8 óraker.

Román-Petre község előjáróságától, 1902. évi július hó 14-én.

Kecskeméthy,
h. jegyző.

Kracsán,
községi albiró.

Román-Petre község előjárósága.

3912. sz. 1902.

657—1.1

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Román-Petre község határában folyó évi július hó 13-án 1 darab 160 korona értékű 2 éves, vadaser szőrű, középtermetű, hátulsó két lábán kesely csillagos kanca csikó felfogatott.

A tulajdonos folyó évi augusztus hó 14-ig alulirt községi előjárónál jelentkezhetik s tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat, mint gazdátlan jószág nyilvános árverésen el fog adatni f. évi augusztus hó 14-én d. e. 8 óraker.

Román-Petre község előjáróságától, 1902. évi július hó 14-én.

Kecskeméthy,
h. jegyző.

Kracsán,
községi albiró.

Árverési hirdetés.

Szerb-Ittebe község urbéri határára, mely 9000 hold kiterjedésű, kiterjedő vadászati jog 1903. évi január hó 1-ével kezdettel 6 egymás után következő évre 1902. évi október hó 1-én d. e. 8 órai kezdettel a jegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

A kikiáltási ár 152 kor. 20 fill., melynek 50% bánatpénz címen készpénzben lefizetendő.

Az árverési feltételek a közs. jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Szerb-Ittebén, 1902. évi augusztus hó 4-én. (658-3.1)

Jovanovits György, Omaljev Toma, jegyző. bíró.

Egy elegáns utcai lakás,

mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából, zart folyosó, cselédszoba és a szükséges mellék-helyiségekkel Melencei-utca 445. szám alatt november hó 1-ére kiadó.

Benkovich M.,
gyógyszerész.

629-5.4

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságát, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, akik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csodatorvosság, mely megmentett ezeket, akik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férferőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságát magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi-orvossággal a baj otthon gyógyítható s mindazok, akik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyengülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, ahol a megerősödés szükséges, csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt irnat a State Medical Institute-nak az alant jelzett címre, ahonnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, akik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Mindenki irhat érte bárhol magyarul, mire titoktartás mellett postafordultával egy ingyen csomag orvosságát kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni.

A levelet így kell címezni:

State Medical Institute, 16.
Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika.
A levelek mindig bérmentesítendők.
(566-x.58)

Alapított 1900-ban

Szülők és gyámok figyelmébe! * * *

A SEITZ-féle első * * * * *
délmagyarországi engedélyezett * *

tanuló-internátus és nevelő-intézet,

mely Temesvár-Józsefváros legszebb és legjobb levegőjű pontján a Skudier-park közelében, jobb Bégasor 3. szám alatt fekszik, immár harmadik évfolyamába lép. Kimerítő áttekintést és felvilágosítást kívánatra küld mély tisztelettel

Seitz Antal.

584-30.16

BOHOLTI SAVANYUVIZ

VÉLEMÉNY

A boholti ásványvíz összetételéhez képest nagyon értékes alkalikus, földes savanyúvíz.

A vízben a karaktert megszabó széndioxidon, calcium-, magnesium- és natriumbicarbonaton kívül lényeges alkotó részek a lithium- és vasbicarbonat is.

A boholti savanyúvíz összetételére nézve a hasonló természetű hazai vizek közt előkelő helyet foglal el és eredményteljesen használható mindazon esetekben, amelyekben az alkalikus földes ásványvizek gyógyítólag hatnak. Különösen a légző- és emésztőszervek hurutja, a hólyaghurut, azok a betegségek, amelyek a boholti ásványvíztől javulnak. — Mint élvezeti víz is kellemes, üdítő és egészséges.

Budapest, 1901. április 23.

Dr. HANKÓ VILMOS,
a pesti II. ker. áll. főreáliskola kémia tanára, a magyar tud. akadémia tagja.

623-15.4

A boholti ásványvíz kristálytisza, alkalikus gyógyító és üdítő víz.

Borral vagy gyümölcs-szíruppal keverve kellemes üdítő ital.

A BOHOLTI ÁSVÁNYVIZ CHEMIAI ÖSSZETÉTELE:

1000 súlyrész vízben	1000 súlyrész vízben
Calciumbicarbonat . . . 0.8476	Manganbicarbonat . . . 0.0025
Magnesiumbicarbonat . . . 0.3230	Calciumsulfat 0.3230
Natriumbicarbonat . . . 0.1687	Kovasav 0.0124
Kaliumclorid 0.0269	Összesen . . . 1.7273
Natriumclorid 0.0140	Szab. széndioxid . . . 1.6857
Lithiumbicarbonat . . . 0.0048	Szabad széndioxid térfogata 855.2 köbcent.
Vasbicarbonat 0.0044	A víz hőmérséklete: 12°C.

Főraktár Nagybeeskerek és Torontálvármegye részére: **HELLER DÁVID** Kovács Sándor-felében.

Egy 2 literes palack . . . 40 fillér. Ezen árak palack nélkül értendők, díjmentesen házhoz szállítva.

Egy 1 literes palack . . . 28 fillér.
Egy 1/2 literes palack . . . 20 fillér.

ISMÉTELÁRUSÍTÓKNAK ENGEDMÉNY. Torontálvármegye részére képviselők kezesletnek Bővebb felvilágosítást ad: Heller Dávid Nagybeeskereken.

BLICKENSERFER IRÓGÉP

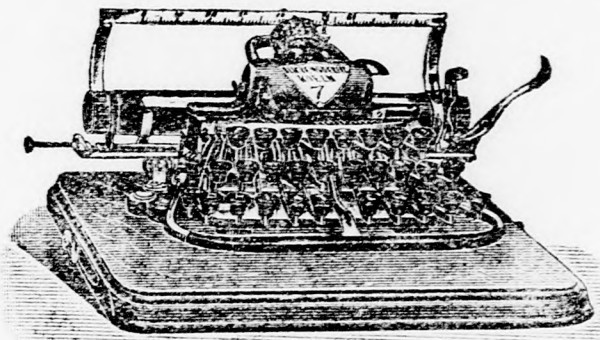
egyszerűsége és jótállás melletti tartóssága mellett magában egyesíti az ily rendszerű gépek összes előnyeit. Tiszta, világos írás, kieserelhető betűkerék valamennyi nyelvben és írásban.

Ára 175 és 225 Márka. Néhány év alatt 68.000 ilyenmű gépet adtak el.

A gép bemutatása vagy próbára való szállítása készséggel eszközöltetik. — Árjegyzék bérmentve.

Groyen és Richtmann

Mauritiussteilweg 84. és Hohestrasse 105. KÖLN 471-20.20

(D. R.-P. Nr. 53295, 59697, 64836, 70716, 81061.)

Fiók:
Berlin,
Kronenstrasse 68/69.

Nyomdász-tanulónak

jó házból való fiu felvétetik. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

A nagyszabeni

földhitelintézet

rendkívül előnyös feltételek mellett nyújt jelzálogkölcsonöket 30 1/2, 38 és 40 1/2 évi fél-éves részletekben (annuitásokban) való törlesztésre, mely részletekben kamat és tőke-törlesztés befoglaltatik. A kölcsönök készpénzben, a záloglevelek teljes névértékében fizettetnek ki.

Kölcsönöket közvetít és közelebbi felvilágosítással készségesen szolgál

Kadelsburger L.,
Nagybeeskerek.

493-x.18